

Co to jest rak?

Dla osób chorych na raka, ich rodzin i przyjaciół

Rak jest chorobą komórek organizmu.

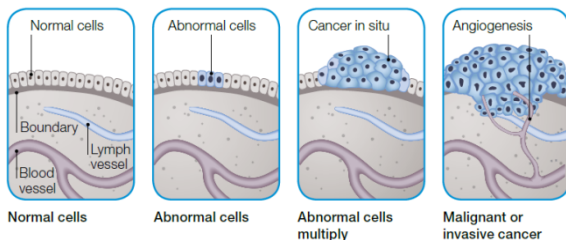
Rak jest chorobą, która dotyczy komórek organizmu. Organizm składa się z miliardów komórek. Normalne komórki rosną i ulegają podziałowi (rozdwiają się). Kiedy umierają, zostają zastąpione przez nowe komórki.

Czasem jednak coś dzieje się z niektórymi komórkami i nie umierają. Ulegają one niekontrolowanemu podziałowi i mogą urosnąć w guz, zwany rakiem.

Raki mogą powstać w każdej części ciała. Istnieje ponad 100 różnych typów raka. Niektóre raki występują częściej od innych, jak np. rak jelita, piersi, prostaty lub płuc.

- Rak jest bardzo powszechny – jedna na trzy osoby zapada na raka.
- Wielu ludziom chorym na raka udaje się przeżyć.
- Rak nieleczony sam nie zniknie.

The beginnings of cancer

Rakowe i nierakowe

Guzy mogą być *nierakowe* (łagodne) lub *rakowe* (złośliwe).

Guzy nierakowe nie przerzucają się na

inne części ciała. Tym niemniej, lekarz powinien je monitorować.

Guz rakowy może przerzucać się z miejsca, w którym powstał na inne części ciała. Może przerzucić się na tkankę blisko guza i zostać przeniesiony we krwi lub limfie do innych części ciała. Rak, który rośnie w nowym miejscu, nazywa się „rakiem wtórnym” lub „metastazą”.

Jak się dostaje raka?

Rak może przytrafić się każdemu. Nie znamy przyczyn większości raków.

Niektóre czynniki zwiększają ryzyko zachorowania na raka. Należą do nich:

- Starzenie się: młodzi ludzie mogą zachorować na raka, ale większość typów raka zdarza się częściej u osób, które ukończyły 50 lat
- Palenie
- Alkohol w nadmiarze
- Brak ruchu
- Nadmierne wystawianie się na słońce
- Nieprzestrzeganie zdrowej diety
- Nadwaga
- Historia raka w rodzinie. Dotyczy to tylko niewielkiej liczby rodzin.

Niektóre chemikalia i azbest mogą zwiększyć ryzyko zachorowania na raka.

Niektóre wirusy czasami prowadzą do raka, jak na przykład wirus brodawczaka ludzkiego, który jest często spotykanym wirusem rozprzestrzenianym przez seks.

Czy można dostać raka od kogoś innego?

Nie, rak nie jest zaraźliwy. Ludzie nie mogą dostać raka, od kogoś, kto go ma.

Przebywanie z kimś, kto ma raka jest bezpieczne. Dotykanie ludzi z rakiem jest bezpieczne.

Wczesne wykrycie raka

Wiele raków daje się skutecznie leczyć, jeżeli zostaną przez lekarza wcześniej wykryte i leczone.

Zgłaszaj się na badania przesiewowe. Badania przesiewowe na raka piersi, jelita i szyjki macicy ratują życie.

Wiedz, co jest normalne dla twojego ciała. Udaj się natychmiast do lekarza, jeśli zauważysz jakieś nietypowe zmiany, jak np.:

- guzy, owrzodzenia lub wrzody, które się nie goją
- nietypowe zmiany w piersi: guzki, grudki, zgrubiały obszar, nietypowy wyciek z sutka, zapadający się sutek, (o ile zawsze taki nie był), zmiana kształtu lub koloru, albo nietypowy ból
- uporczywy kaszel, duszności lub chrypka
- niewyjaśniona utrata wagi lub krwi
- uporczywe mdłości lub wymioty
- u kobiet, jakkolwiek upływ krwi z pochwy, nawet, jeśli jest to kilka kropel pomiędzy okresami (miesiączkami) lub po menopauzie
- pieprzyki, które zmieniają kształt, rozmiar lub kolor, albo krwawią
- krew w stolcu (kale)
- przedłużająca się lub niewyjaśniona biegunka albo zaparcie

- ból w którejkolwiek części ciała, który nie ustępuje.

Niektóre z tych objawów są wynikiem zwykłych problemów zdrowotnych, a nie raka.

Udaj się do lekarza w sprawie uporczywych objawów lub zmian w twoim ciele.

A co, jeżeli mam raka?

Leczenie zależy od rodzaju i stadium raka (na ile jest zaawansowany). Najpowszechniejsze sposoby leczenia, to chemioterapia, radioterapia, operacja i immunoterapia.

Lekarz omówi z tobą sposób leczenia, by pomóc ci wyleczyć lub skontrolować raka.

Raki, które są wcześniej wykryte i leczone, często zostają wyleczone.

Multilingual Cancer Information Line (Wielojęzyczna Infolinia Dotycząca Raka)

dostarcza osobom dzwoniącym informacji na temat raka w ich języku. Zadzwoń pod numer **13 14 50** i poproś o Cancer Council Victoria Helpline (Telefon Zaufania Instytutu Raka w Wiktorii), by porozmawiać w zaufaniu z pielęgniarką od raka z pomocą tłumacza.

Zadzwoń pod numer **13 11 20** po informację i wsparcie w języku angielskim.

Ostatnie uaktualnienie: listopad 2011

